

Jordbruksutskottets betänkande

1984/85:35

om avfallshantering

Motionerna

I motion 1984/85:883 av Berit Löfstedt och Inge Carlsson (båda s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en bred analys av dioxinriskerna.

I motion 1984/85:1092 av Jan-Eric Virgin (m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder i syfte att stödja kommunernas renhållningsåtgärder kring våra vattenområden på sätt som i motionen angivits.

I motion 1984/85:1393 av Pär Granstedt m. fl. (c) yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till en strategi för avfallshantering i Sverige baserad på återanvändning, återvinning och avfallssortering vid källan,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om åtgärder för att förhindra uppförandet av nya sopförbränningsanläggningar i avvaktan på att en ny avfallsstrategi har fastställts.

I motion 1984/85:1408 av Margit Sandéhn m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om en riksomfattande kampanj angående omhändertagandet av miljöfarligt avfall m. m. i enlighet med vad som i motionen anförts.

I motion 1984/85:1411 av Anders Svärd (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att även SAKAB:s regionala anläggningar för uppsamling av avfall skall ha tillgång till industrispår.

I motion 1984/85:2013 av Kerstin Ekman (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insamling och destruktion av PCB.

I motion 1984/85:2026 av Börje Hörnlund och Olof Johansson (båda c) yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen låter genomföra en kartläggning av "dioxinutsläppen" från samtliga avfallsförbränningsanläggningar som är i drift i dag,

2. att riksdagen beslutar uttala sig för att utökade resurser satsas på forskning angående "dioxinernas" verkningsmekanism och toxicitet,

3. att riksdagen uttalar sig för att åtgärder som stimulerar teknisk utveckling inom rökgasreningsområdet vidtas.

I motion 1984/85:2032 av Maj-Lis Landberg m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en riksomfattande inventering av nedlagda tippar m. m., i enlighet med vad som anges i motionen.

I motion 1984/85:2034 av Einar Larsson m. fl. (c) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen beslutar hos regeringen begära en utredning om riktlinjer för avfallshanteringen i enlighet med motionen.

I motion 1984/85:2053 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1-6, 8-10),

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder syftande till att redan när en vara tillverkas hänsyn skall tas till återvinningsmöjligheterna när varan slutligen blir avfall och internationellt verka för att samma hänsynstagande görs i andra industriländer,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder som syftar till genomförande av ett källsorteringssystem för avfall, både från hushållen och från industrin, i enlighet med vad i motionen anförts,

3. att riksdagen hos regeringen hemställer om att igångsättandet av ytterligare sopförbränningsanläggningar stoppas till dess att problemen med utsläppen av dioxiner och dibensofuraner blivit fullständigt klarlagda,

4. att riksdagen hos regeringen hemställer om att mätningar utförs vid samtliga sopförbränningsanläggningar i drift, inkl. sjukhusens, samt även de anläggningar som i dag går på dispens och att mätningarna analyseras med bästa metod och redovisas helt öppet,

5. att riksdagen hos regeringen hemställer om hälsomässigt betryggande gränsvärden för sopförbränningsverkens rökgasutsläpp och löpande kontroll att dessa värden hålls i enlighet med vad i motionen anförts,

6. att riksdagen hos regeringen hemställer om dels en kontroll av att 1975 års mål för pappersinsamling förverkligas, dels åtgärder som förhindrar att returpapper som är avsett som fiberråvara i stället används som bränsle i sopförbränningsverken,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande fasthållande vid riksdagens beslut år 1983 om ett återglassystem och att ett delmål för förpackningspolitiken skall vara att glasbruken i Hammar och Limmared skall bibehållas.

9. att riksdagen hos regeringen begär klart betryggande gränsvärden vid den slutliga prövningen av de tillåtna utsläppen från SAKAB:s anläggning vid Norrtorp inom Kumla kommun och att efterlevnaden av dessa fortlöpande kontrolleras i enlighet med vad i motionen anförts,

10. att riksdagen hos regeringen begär ett program för sänkning av tungmetallhalterna i avloppsreningsverkens slam till en nivå där allt sådant slam blir tjänligt för jordbruksändamål.

I motion 1984/85:2576 av Karin Ahrland (fp) yrkas att riksdagen begär att regeringen låter utvärdera tillämpningen av 1979 års renhållningslag och därför återkommer till riksdagen med de förslag till ändringar som kan visa sig påkallade.

I motion 1984/85:2583 av Lisbet Calner m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en höjning av såväl bilskrotningspremie som avgift.

I motion 1984/85:2591 av Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1 och 3-6),

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en särskild arbetsgrupp bör tillsättas med uppgift att utreda de administrativa och ekonomiska frågorna kring en avveckling av PCB-utrustning,

3. att riksdagen som sin mening ger till känna vad som anförs i motionen om styrmedel för hantering av spillolja och bilbatterier,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om vidgning av bilskrotningsförordningen och utvidgning av restriktioner för hantering av freoner,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om bättre lagstiftning på återvinningsområdet,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om SAKAB:s arbetsuppgifter.

I motion 1984/85:2592 av Bertil Fiskesjö (c) yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att naturvårdsverket får i uppdrag att utarbeta gränsvärden för tungmetaller i rötslam på det sätt som angetts i motionen.

I motion 1984/85:2620 av Rosa Östh m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära initiativ och åtgärder som främjar en ökad insamling av aluminiumburkar.

Gällande ordning

I det följande lämnas en sammanfattning av de lagrum och bestämmelser som reglerar hanteringen av avfallsfrågor. Det är kommunerna som har det huvudsakliga ansvaret för medborgarnas hälsoskydd och för avfallshanteringen.

Enligt hälsoskyddslagen (1982:1080) skall kommunen svara för hälsoskyddet inom kommunen och verka för åtgärder för att hindra uppkomsten av sanitära olägenheter och för att undanröja sådana olägenheter.

Regler för avfallshantering återfinns bl. a. i renhållningslagen (1979:596). Enligt lagen har kommunerna renhållningsmonopol på hushållsavfall m. m. Regeringen får föreskriva att även annat avfall skall falla under en kommuns renhållningsmonopol. I bilagor till renhållningsförordningen (1979:904) finns förteckningar över de kommuner där renhållningsmonopolet utvidgats till att omfatta även pappersavfall (tidningar m. m., bil. 1) resp. miljöfarligt avfall (bil 2). Enligt det förslag till lag om kemiska produkter (prop. 1984/85:118), som nyligen förelagts riksdagen föreslås att kommunernas renhållningsmonopol utvidgas till att gälla även miljöfarligt avfall.

Bestämmelser om tillståndsgivning och tillsyn när det gäller miljöfarlig verksamhet lämnas i miljöskyddslagen (1969:387).

Lagen om hälso- och miljöfarliga varor (1973:329) och tillhö-

rande kungörelse (1973:334) reglerar hanteringen av miljöfarligt avfall. Enligt förordningen om miljöfarligt avfall (1975:346) räknas som miljöfarligt avfall bl. a. PCB-haltigt avfall och oljeavfall. Särskilda regler ges för transport, utförelse och slutligt omhändertagande av miljöfarligt avfall. Endast Svensk Avfallskonvertering AB (SAKAB) eller den som har särskilt tillstånd får exportera eller slutligt omhänderta miljöfarligt avfall. När miljöfarligt avfall ingår som beståndsdel i hushållsavfall omfattas det inte av reglerna i förordningen om miljöfarligt avfall.

Lagen om kemiska produkter som nämnts ovan har föreslagits ersätta lagen om hälso- och miljöfarliga varor.

I miljöskyddslagen (1969:387) och hälsoskyddslagen (1982:1080) lämnas bestämmelser för bl. a. avloppsvatten.

Genom lagen om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium (1982:349) och förordningen om avgift vid införelse av aluminiumburkar (1983:847) har ett pantsystem inrättats för ölburkar m. m. Ett monopolföretag har på vissa villkor fått regeringens tillstånd att ha hand om pantsystemet. Syftet med pantsystemet är att säkerställa att minst 75 % av sålda burkar samlas in för att tjäna som råvara vid tillverkning av nya burkar.

Bilskrotningslagen (1975:343) och bilskrotningsförordningen (1975:348) syftar till att få tillstånd en effektiv organisation för att ta hand om och skrota utrangerade bilar. Bilskrotare auktoriserade enligt lagen och kommuner med mottagningsställe för skrotbilar har enligt lagen monopol på att utfärda skrotningsintyg. Enligt lagen utgår en premie (300 kr.) för skrotade bilar. Kostnaderna för skrotningspremier m. m. utgår ur bilskrotningsfonden som finansieras genom en skrotningsavgift (250 kr.) på nya bilar.

Utskottet

Utskottet behandlar i detta sammanhang ett antal motioner som väckts under allmänna motionstiden i januari 1985 och som handlar om skilda avfallsfrågor. Motionsyrkandena behandlas under följande huvudrubriker: Återvinning och återanvändning, Avfallshanteringens miljörisker och Soppmajor i skärgården.

Återvinning och återanvändning

I det följande behandlas motioner om *ny avfallsstrategi för återvinning, återanvändning och sortering vid källan, dryckesemballage, pappersavfall, bilskrotningslagen och renhållningslagen.*

Ny avfallsstrategi för återvinning, återanvändning och sortering vid källan

Riksdagen fattade år 1975 beslut om olika åtgärder som syftade till ökad återvinning och bättre omhändertagande av avfall (prop. 1975:32, JoU 1975:10, rskr. 1975:161). Därvid antogs vissa principer för avfallshanteringen. Bl. a. betonades att avfall är en resurs som i största möjliga utsträckning skall återvinnas (återvinningsprincipen). Samtidigt formulerades principen om att producenten bör ta ansvar för att avfall som omedelbart eller på sikt uppkommer av en produktion kan tas om hand på ett från miljö- och resurssynpunkt riktigt sätt. Under de gångna åren har utskottet haft anledning att vid upprepade tillfällen framhålla giltigheten av 1975 års beslut.

I fyra motioner diskuteras olika aspekter på avfallshanteringens inriktning. Motionärerna framför yrkanden om åtgärder för att förverkliga 1975 års riksdagsbeslut om återvinning och återanvändning.

I motion 1393 av Pär Granstedt m. fl. (c) erinras om att ett antal storskaliga avfallshanteringsanläggningar med utrustning för utsortering av återvinningsbart material byggts upp. Erfarenheterna av dessa är dock dåliga och motionärerna pekar på såväl tekniska som ekonomiska problem. Stigande energipriser har gjort att förbränning för uppvärmning alltmer slagit igenom som den mest attraktiva formen för återvinning. Motionärerna anser att såväl ekonomiska som energi- och miljöskäl talar för en avfallshantering som i första hand är inriktad på återanvändning av bruksföremål och förpackningar, i andra hand återvinning och först i sista hand på förbränning och energiframställning. Motionärerna yrkar att en avfallsstrategi, baserad på återanvändning och återvinning samt avfallssortering vid källan, snarast utarbetas (yrkande 1) och att i avvaktan på denna inga nya sopförbränningsanläggningar får byggas (yrkande 2).

Även i motion 2034 av Einar Larsson m. fl. (c) framhålls behovet av en ny avfallspolitik till vägledning för kommunerna. Motionärerna betonar att forskning och teknikutveckling gått snabbt och att de riktlinjer som angavs för tio år sedan i många avseenden är föråldrade. I motionen begärs (yrkande 1) en utredning om riktlinjer för avfallshanteringen. Denna bör särskilt klarlägga vilka åtgärder som behöver vidtas för att ett källsorteringssystem skall kunna komma till stånd. Utredningen bör också särskilt uppmärksamma dioxinproblemet.

I motion 2053 av Lars Werner m. fl. (vpk) framförs liknande synpunkter och krav (yrkande 2). I denna motion yrkas också att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder som syftar till att återvinningsmöjligheterna tas till vara redan när en produkt tillverkas och att man internationellt verkar för samma hänsynstagande (yrkande 1).

Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp) framhåller i motion 2591 att det regelsystem som i dag finns i renhållningslagen inte är tillräckligt som styrmedel på återvinningsområdet. Motionärerna pekar på att frågan om återvinning varit uppe till diskussion åtskilliga gånger utan att något påtagligt hänt och att riksdagens uttalanden 1975 med anledning av proposition

1975:32 inte har haft avsedd effekt. En genomgripande utredning krävs (yrkande 5) med uppgift att utreda frågan om en bättre lagstiftning på återvinningsområdet.

Utskottet vill för sin del framhålla följande. Utskottet har inhämtat att hushållsavfallet uppgår till 2,5 miljoner ton årligen. 40 % av detta bränns i det tjugotal avfallsförbränningsanläggningar som finns i landet. Industriavfallet uppgår till ca 4,5 miljoner ton och av detta bränns endast en mindre del. De förbränningsanläggningar som finns i dag utnyttjar så gott som uteslutande oseparerat avfall.

Utskottet instämmer med motionärerna om att den grundläggande principen när det gäller hantering av avfall måste vara återvinning och återanvändning. Förbränning av avfall bör tillämpas endast om avfallet icke kan återvinnas på annat sätt. Detta är angeläget av såväl resurs- som miljöskäl. Förbränning bör inte ske om den innebär miljörisiker.

För att åstadkomma en effektiv återvinning ställs krav på avfallshanteringen i alla led, på såväl producenten och hushållen som på avfallshanteringsanläggningarna. En viktig förutsättning för rationell sophantering är ett fungerande sopsorteringssystem. Stora ansträngningar görs ute i kommunerna för att få fram lämpliga insamlings- och sopsorteringssystem. Dessa anses fungera tillfredsställande när det gäller papper och i ökande utsträckning även när det gäller returglas. Många kommuner har också med hjälp av de investeringsbidrag som tidigare utgått byggt sopsorteringsanläggningar för att möjliggöra återvinning av material eller energi. En utvärdering av dessa anläggningar pågår för närvarande i samarbete mellan Svenska renhållningsföreningen och naturvårdsverket (DRAV - Driftstudie Avfallshantering). Enligt vad utskottet erfarit kan en slutrapport väntas föreligga inom kort.

I proposition 1984/85:120 om riktlinjer för energipolitiken som nyligen förelagts riksdagen framhålls att förbränning är ett rationellt sätt att bli av med sopor så länge som det inte är praktiskt eller ekonomiskt försvarbart att återvinna det material som ingår i avfallet. Tillräckligt miljövänlig förbränningsteknik anges som en förutsättning för att utnyttja avfallet som energikälla.

Naturvårdsverket bedömer avfallshanteringen och återvinningen som ett av de stora problemområdena och har aviserat en handlingsplan för att påskynda arbetet inom detta område. Inom jordbruksdepartementet överväger man, enligt vad utskottet erfarit, att göra en bred översyn av de problem som är förknippade med sopsortering, återvinning och återanvändning.

Vad utskottet anfört är ägnat att i allt väsentligt tillgodose de yrkanden som framställs i motionerna. Utskottet finner därför inte anledning att föreslå riksdagen några ytterligare åtgärder.

Utskottet får anledning att återkomma till dioxinproblemet i samband med behandlingen av avfallshanteringens miljörisiker i det följande.

Dryckesemballage

I motion 2053 av Lars Werner m. fl. (vpk) framhålls det angelägna i att aluminiumburkarna inte slår ut returflaskorna och att ett återglassystem införs i enlighet med riksdagens beslut 1983. Enligt motionärerna skall förpackningspolitiken utgå från vad som är bäst från resurs- och miljösynpunkt men även beredskaps- och industripolitiska synpunkter bör vägas in. I beredskapen bör ingå att de två enda glasbruk som tillverkar flaskor, Hammar och Limmared, skall behållas (yrkande 8).

I motion 2620 begär Rosa Östh m. fl. (c) att åtgärder vidtas för att främja en ökad insamling av aluminiumburkar. Motionärerna anser inte att insamlingen fungerar tillfredsställande, särskilt inte när det gäller skadade burkar.

Utskottet får med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Riksdagen har i olika sammanhang uttalat att dryckesemballage i form av glasflaskor eller plåtburkar i största möjliga mån bör tillhandahållas som returvara.

Våren 1983 riktades ett tillkännagivande till regeringen om återtagning av vin- och spritbuteljer. Utskottet förordade efter att ha inhämtat yttrande från näringsutskottet att det fortsatta arbetet för ökad återvinning av vin- och spritbuteljer inriktades på att införa ett återglassystem. Systemet skulle syfta till att minska hushållsavfallet och att utnyttja tomglaset som råvara inom glasindustrin. Detta skulle vara av intresse från såväl industri- som sysselsättningssynpunkt. Ett återglassystem skulle vara fördelaktigt eftersom en stor del av vin- och spritförsäljningen sker i engångsflaskor. Ett viktigt inslag i ett sådant system måste vara att allmänhetens återlämning underlättas. Återglassystemet skulle även innebära möjligheter för allmänheten att göra sig av med annat förpackningsglas i samband med pantlösen av vin- och spritbuteljer. Utskottet framhöll också att en förhöjd pant för returglas borde övervägas i sammanhanget (JoU 1982/83:39, rskr. 36).

Enligt vad som kommit utskottet till del har insamling av återglas med framgång prövats på flera orter i landet. PLM har gjort vissa nyinvesteringar i glasbruket i Hammar för att kunna ta emot återglaset.

Utskottet har erfarit att förhandlingar pågår angående införande av ett återglassystem och utgår från att regeringen i samråd med berörda intressenter nu förbereder åtgärder för att förverkliga tidigare riksdagsbeslut.

Enligt vad som upplysts av Systembolaget har en höjning av panten år 1982 från 50 öre till 1 kr. på returglaset väsentligen ökat återtagningen av vin- och spritbuteljer. Ett arbete pågår sedan många år i bryggeribranschen för att ta fram ett nytt returglas som skulle kunna effektivisera returglashanteringen. Utskottet vill slutligen framhålla att de inhemska glasbruken är en nödvändig förutsättning för såväl retur- som återglashanteringen.

Beträffande aluminiumburkarna vill utskottet erinra om att riksdagen år 1982 godkände ett pantsystem för sådana burkar (prop. 1981/82:131, JoU 1981/82:32). Ett insamlingsmål sattes upp. Det baserades på att en insam-

lingsvolym om 75 % av antalet sålda burkar skulle uppnås år 1985. Enligt vad utskottet erfarit beräknas målet vara uppnått under året. En redovisning skall då ske och systemet utvärderas. Frågan om särskilda insamlingsystem för skadade burkar kommer då också att beröras. Genom en överenskommelse tas för övrigt redan nu skadade burkar emot av flertalet butiker och bryggerier.

Utskottet finner, med hänvisning till vad som anförts, inte anledning att föreslå riksdagen några ytterligare åtgärder med anledning av nu aktuella motioner.

Pappersavfall

I motion 2053 av Lars Werner m. fl. (vpk) begärs att det skall göras en kontroll om 1983 års mål för pappersinsamling har förverkligats (yrkande 6). Enligt motionärerna har returpapper allteftersom sopförbränningsanläggningarna byggts ut börjat användas som bränsle i stället för som fiberråvara. I motionen yrkas också om åtgärder för att förhindra att returpapperet eldas upp.

Utskottet vill anföra följande.

Riksdagens avfallsbeslut år 1975 innefattade även obligatorisk insamling av bl. a. tidningspapper. Med hänvisning till bristen på skogsråvara och behovet av att spara energi framhöll utskottet det angelägna i att ta till vara pappersavfall för att användas som råvara vid framställning av papper och papp.

Frågan om pappersinsamlingen har under en följd av år varit föremål för riksdagens uppmärksamhet såväl genom motioner som genom frågor och interpellationer.

Då frågan senast behandlades (JoU 1984/85:6) fann utskottet att det mål som riksdagen satte upp år 1975 i stor utsträckning infriats och att insamlingen fungerade tillfredsställande.

Det förhållandet att energipriserna stigit och att pappersindustrin betalar otillräckligt för returpapperet har enligt vad utskottet erfarit lett till att kommunerna i viss utsträckning börjat använda returpapper som bränsle. Såväl industrin som kommunerna har ett ansvar för att returpapperet i första hand återanvänds och inte eldas upp. Det ankommer på kommunen att garantera massaindustrin kontinuerliga leveranser. En förutsättning för detta är att pappersbruken köper returpapperet till priser som motsvarar kommunernas insamlingskostnader. Utskottet utgår från att berörda parter i samförstånd skall komma till sådana överenskommelser att returpapperet får avsedd användning inom massaindustrin. Då frågan också är föremål för fortlöpande uppmärksamhet från regeringens sida finner utskottet inte anledning att föreslå riksdagen några ytterligare åtgärder. Motionen avstyrks.

Bilskrotningsslagen

I motion 2583 konstaterar Lisbet Calner m. fl. (s) att bilskrotningssystemet inte längre fungerar och att detta beror på att skrotningsskatten är för låg, 300 kr. utgör inte längre någon lockelse att lämna gamla bilar till skrot. I stället blir avregistrerade bilar stående i naturen och skräpar ner. Motionärerna anser att en höjning av bilskrotningsskatten och av avgiften till bilskrotningsskattfonden åter skulle göra det intressant att lämna skrotbilar till auktoriserade bilskrotare.

I motion 2591 begär Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp) att bilskrotningsskattfonden också skall omfatta hushållsmaskiner (yrkande 4).

Utskottet vill anföra följande.

Motioner angående ändringar i bilskrotningssystemet behandlades av utskottet senast hösten 1984 (JoU 1984/85:6). De avstyrktes då med hänvisning till att frågan var föremål för överväganden i olika instanser.

Statskontoret har lagt fram en utredning om ändrade regler för bilskrotning (Statskontorets skriftserie 1984:14). Där föreslås bl. a. höjda skrotningsskatter. Förslaget har remissbehandlats och bereds i jordbruksdepartementet. En utredning inom kommunikationsdepartementet behandlar (Dir. 1984:47) frågan om avställningsinstitutet och väntas komma med sina förslag inom kort.

I samband med den bredare översyn av återvinningsfrågorna som man för närvarande överväger inom jordbruksdepartementet avser man att även behandla de problem som är förknippade med hanteringen av utrangerade hushållsmaskiner.

Som framgår av det anförda är såväl bilskrotningsfrågan som frågan om hanteringen av utrangerade hushållsmaskiner föremål för överväganden inom regeringskansliet. Utskottet finner det lämpligt att avvakta dessa och avstyrker därför motionerna.

Renhållningsslagen

I motion 2576 av Karin Ahrland (fp) begärs att en utvärdering skall göras av renhållningsslagens tillämpning ute i kommunerna. Hon hänvisar till allmänhetens klagomål på onödig byråkrati när det gäller sophämtning och till olikheter mellan kommunerna när det gäller dispensgivning främst beträffande lantbruk och fritidshus. Motionären framhåller att återanvändningsaspekter bör beaktas vid översynen. Därmed skulle ett källsorteringssystem kunna uppmuntras.

Utskottet vill anföra följande. När renhållningsslagen antogs betonades det angelägna i att kommunerna vid planeringen av renhållningen verkligen beaktar möjligheten att återvinna och nyttiggöra avfallet. För att inte riskera att hushållsavfall hamnar i naturen eller på andra olämpliga ställen har kravet på obligatorisk sophämtning varit ganska stort ute i kommunerna. Utskottet

har dock erfarit att sophämtningssystemet, med mycket få undantag, fungerar tillfredsställande och att kommunerna tar hänsyn till de önskemål de enskilda hushållen kan ha. Utskottet finner inte anledning att föreslå riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motionsyrkandet. Vad motionären anför om källsorteringssystem har behandlats under den rubriken.

Avfallshanteringens miljörisker

Motionsyrkanden rörande miljöfrågor behandlas i det följande under rubrikerna *Rökgaser vid sopförbränningsanläggningar*, *Miljöfarligt avfall* (under denna rubrik behandlas också motioner som rör SAKAB), *Tungmetaller i avloppsslam* och *Inventering av soptippar*. Miljöfarliga batterier behandlas i samband med proposition 1984/85:118 om kemikaliekontroll.

Rökgaser vid sopförbränningsanläggningar

Oron för dioxinernas giftighet och krav på åtgärder för att komma till rätta med miljö- och hälsorisker i samband med rökgasutsläpp vid sopförbränningsanläggningar tas upp i tre motioner. Berit Löfstedt och Inge Carlsson (bådas) påpekar i motion 883 att det är bra att dioxinets miljö- och hälsorisker i samband med rökgasutsläppen har uppmärksamats men framhåller att dioxiner också kan uppkomma på annat sätt. Eftersom kunskaperna om dioxinets uppkomst och spridning är bristfälliga kräver de att en bred analys av dioxinriskerna skall göras.

I motion 2026 av Börje Hörnlund och Olof Johansson (båda c) begärs att riksdagen uttalar sig för ökade resurser till forskning angående dioxiners verkningsmekanism och toxicitet (yrkande 2) och att åtgärder vidtas för att stimulera teknisk utveckling inom rökgasreningsområdet (yrkande 3). I samma motion begärs en kartläggning av "dioxinutsläppen" från samtliga avfallsförbränningsanläggningar som är i drift i dag (yrkande 1). Motionärerna framhåller att de mätningar av dioxiner i rökgasutsläppen som hittills gjorts har utförts på ett fåtal intrimmade anläggningar i sannolikt optimerade lägen. Därför behövs kompletterande mätningar för att få kunskaper om hur utsläppssituationen är i daglig drift.

I motion 2053 av Lars Werner m. fl. (vpk) framställs ett liknande krav (yrkande 4). Där framhålls dessutom att mätningarna skall analyseras och redovisas öppet. I motion 2053 framställs också krav på att betryggande gränsvärden sätts upp för anläggningarnas rökgasutsläpp och att värdena fortlöpande kontrolleras (yrkande 5). Motionärerna kräver stopp för ytterligare sopförbränningsanläggningar tills riskerna med utsläpp av dioxiner och dibensofuraner blivit fullständigt klarlagda (yrkande 3).

Även i motion 1393 (c) ställs krav på stopp för nya anläggningar tills en avfallsstrategi har fastställts (yrkande 2).

Utskottet vill anföra följande.

Problemen med dioxinutsläpp m. m. har nyligen varit föremål för frågor i riksdagen (den 11 november 1984 och den 15 januari 1985). Därvid har jordbruksministern framhållit att han ser mycket allvarligt på dioxinfrågan. Han har framhållit att en omfattande forsknings- och utredningsverksamhet pågår, både inom och utom landet, och att naturvårdsverket följer detta arbete. Han pekar vidare på att kraven skärpts när det gäller rökgasutsläppen från sopförbränningsanläggningar och att utsläppsmängderna är så små att risker för människors hälsa eller andra miljöstörningar inte behöver befaras om anläggningarna sköts väl. Med hänsyn till att ofullständigheter i kunskapsunderlaget föreligger framför allt vad gäller själva bildningen av dioxiner och dibensofuraner vid förbränningsprocessen är det enligt jordbruksministerens mening nödvändigt att forsknings- och utredningsverksamheten fortsätter.

Miljöriskerna i samband med avfallsförbränning bevakas på olika sätt. Ett omfattande forsknings- och utredningsarbete – såväl i Sverige som utomlands – bedrivs rörande dioxiner och dibensofuraners uppkomst och åtgärder för att komma till rätta med dessa gifter.

När det gäller anläggningar i drift kan bättre rökgasreningsmetoder och förbättrad förbränningsteknik väsentligen minska utsläppen. Detta i förening med skärpta gränsvärden gör att utsläppen bör kunna bli så små att de enligt statens naturvårdsverk för närvarande inte behöver innebära någon risk för miljö och hälsa.

Statens naturvårdsverk räknar med att under år 1985 kunna presentera ett handlingsprogram för övervakning och minskning av miljö- och hälsorisker i samband med avfallsförbränning. Verket avser bl. a. att tillsätta en särskild grupp med representanter förutom från verket, fiskeristyrelsen, livsmedelsverket och socialstyrelsen.

Prövning för nya anläggningar sker enligt miljöskyddslagen. Miljökraven vid tillståndsprövningen av sådana anläggningar har successivt skärpts. Det ankommer på prövningsmyndigheten att fastställa gränsvärden. Det åligger tillsynsmyndigheterna, också enligt miljöskyddslagen, att föreskriva erforderliga kontroller av rökgaser från avfallsförbränningsanläggningar. Kontrollresultaten är offentliga.

Naturvårdsverket har på uppdrag av koncessionsnämnden för miljöskydd gjort en utredning av dioxin- och dibensofuranutsläppen från avfallsförbränningsanläggningar i anslutning till prövning av en ny anläggning i Huddinge. Verket anser att man i avvaktan på forsknings- och utredningsresultat inte bör ge tillstånd till nya avfallsförbränningsanläggningar.

Miljöaspekterna vid förbränning av avfall har också behandlats i propositionen Riktlinjer för energipolitiken (1984/85:120) som nyligen förelagts riksdagen. Med hänvisning till att en viss osäkerhet råder om vilka villkor som skall gälla i framtiden föreslås att naturvårdsverket och energiverket skall få i uppdrag att klarlägga vilka utsläppskrav som bör gälla vid

förbränning av avfall. Vidare framhålls att en förutsättning för att avfall skall kunna utgöra en användbar energiresurs är tillgång till miljövänlig förbränningsteknik. Miljökraven tas också upp i propositionen Program mot luftföroreningar och förurning (1984/85:127) som nyligen behandlats av utskottet (JoU 1984/85:28). Där framhålls att förbränning av hushållsavfall kan accepteras endast om långtgående krav ställs på rening av utsläppen.

Utskottet ser, liksom motionärerna, med stort allvar på dioxinriskerna. Utskottet har tidigare framhållit sopförbränningens miljörisker och att avfallet inte bör eldas om detta innebär risker för miljö och hälsa. Med hänsyn till det intensiva forsknings- och utvecklingsarbete som pågår, den förbättrade situationen när det gäller befintliga anläggningar och de mycket skärpta tillståndskraven finner utskottet det emellertid inte nödvändigt att för närvarande föreslå riksdagen några ytterligare åtgärder.

Miljöfarligt avfall

I flera motioner diskuteras olika aspekter på PCB-hanteringen och verksamheten vid Svensk Avfallskonvertering AB (SAKAB).

PCB

I motion 2013 av Kerstin Ekman (fp) begärs att en arbetsgrupp snarast tillsätts för att utreda möjligheten att använda alternativa processer för destruktion av PCB. Motionären anser dels att SAKAB:s kapacitet är otillräcklig, dels att det är troligt att det finns bättre metoder än de som används vid SAKAB. Hon pekar på goda resultat med plasmateknik, en metod som utvecklats av SKF Steel Engineering AB.

I motion 2591 av Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp) framhålls att PCB är en så allvarlig miljörisk att alla tänkbara åtgärder måste vidtas för att avveckla bruket av PCB men att detta är mycket kostsamt. För bara statens vattenfallsverk skulle det kosta tiotals miljoner att byta ut PCB-haltig utrustning. En sådan kostsam avveckling kräver god planläggning. Motionärerna kräver därför att en särskild arbetsgrupp tillsätts med uppgift att utreda de administrativa och ekonomiska frågorna kring en avveckling av PCB-utrustning (yrkande 1).

Utskottet får med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Utskottet framhöll hösten 1984 (JoU 1984/85:6) "vikten av att utmönstringen av PCB-haltigt material fortgår och att en plan fastställs härför. Riskerna med förbränning av olika produkter bör fortlöpande undersökas." Med hänvisning till att man inom regeringen och berörda myndigheter följer utvecklingen på området avstyrktes då motioner med liknande innehåll som de nu aktuella.

Inom naturvårdsverket pågår ett utredningsarbete i samarbete med SAKAB och Svenska elverksföreningen angående avvecklingen av PCB-

haltig utrustning. Enligt vad utskottet erfarit beräknas en avvecklingsplan föreligga till sommaren. Den skall omfatta såväl tekniska och ekonomiska som tidsmässiga aspekter. Någon ytterligare riksdagens åtgärd synes därför för närvarande icke påkallad. Motionerna avstyrks.

Svensk avfallskonvertering AB (SAKAB)

SAKAB:s verksamhet och organisation är föremål för fyra motioner.

I motion 1408 av Margit Sandéhn m. fl. (s) begärs en kampanj för omhändertagande av miljöfarligt avfall. Eftersom avgiftsbeläggningen hos SAKAB gör att avfallet kan komma i avlopp och soptippar bör avgiftsbefrielse som ett inslag i kampanjen övervägas.

I motion 1411 pekar Anders Svärd (c) på att transporter av miljöfarligt avfall sker säkrast på järnväg. Industrispåret till SAKAB i Norrtorp kommer enligt uppgift att byggas under 1985. Motionären framhåller att förberedelser pågår för en uppsamlingsanläggning för "mellanlagring" av PCB-haltigt avfall i Ranstad och där saknas industrispår.

Enligt motionen bör även SAKAB:s regionala anläggningar för uppsamling av avfall ha tillgång till industrispår.

I motion 2053 av Lars Werner m. fl. (vpk) begärs (yrkande 9) att betryggande gränsvärden skall föreskrivas vid den slutliga prövningen av de tillåtna utsläppen från SAKAB:s anläggning i Norrtorp och att efterlevnaden av gränsvärdena fortlöpande kontrolleras.

Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp) tar i motion 2591 upp SAKAB:s organisation och verksamhetsinriktning. Motionärerna framhåller att företaget i enlighet med proposition 1975:32 borde vara en paraplyorganisation för återvinnings- och destruktionsaktiviteter. Företaget skall vidare koncentrera sina uppgifter till destruktion och lagring av miljöfarligt avfall och inte konkurrera på insamlings- och transportsidan vilket man enligt motionärerna nu gör (yrkande 6). I motionen begärs också åtgärder för ett bättre omhändertagande av miljöfarliga produkter som spillolja och bilbatterier (yrkande 3).

Utskottet vill anföra följande.

Utskottet behandlade verksamheten vid SAKAB senast hösten 1984 (JoU 1984/85:6). Utskottet redogjorde då för 1975 års beslut om att inrätta ett behandlingsföretag (SAKAB) och för verksamheten vid de olika SAKAB-anläggningarna i landet. Beträffande de allmänna förutsättningarna för verksamheten och miljöskyddskontrollen hänvisas till det betänkandet.

Utskottet vill betona att det ankommer på SAKAB att ta ställning till frågan om industrispår. Frågan torde ha visst samband med om tillstånd beviljas för mellanlagring av PCB-avfall i Ranstad. I och med att SAKAB:s centrala anläggning tagits i drift och att kommunerna bygger ut insamlingen av miljöfarligt avfall förbättras successivt förutsättningarna för ett miljörik-

tigt omhändertagande. När det gäller transporter av miljöfarligt avfall är det enligt utskottets mening angeläget att undvika omlastningar.

Med anledning av de synpunkter och krav som förts fram när det gäller SAKAB:s organisation vill utskottet erinra om följande. SAKAB:s ansvarsområde är angivet i 1975 års riksdagsbeslut och verksamheten är auktoriserad genom förordningen om miljöfarligt avfall (1975:346). Bolaget leds av en styrelse. Denna är ansvarig för att verksamheten bedrivs på ett regelrätt och ändamålsenligt sätt.

Beträffande gränsvärden för utsläppen från SAKAB:s anläggning i Norrtorp är verksamheten där för närvarande föremål för prövning i koncessionsnämnden. Det ankommer på nämnden att meddela erforderliga föreskrifter. Verksamheten är också på olika sätt föremål för kontroll. Utskottet finner med anledning av vad som anförts ovan om SAKAB inte anledning att föreslå riksdagen några åtgärder och avstyrker motionsyrkandena i fråga.

Spillolja

I motion 2591 yrkande 3 begärs åtgärder för ett bättre omhändertagande av miljöfarliga produkter som spillolja och batterier. Spillolja räknas som miljöfarligt avfall och skall omhändertas enligt de regler som gäller för detta. Det är således inte tillåtet att elda spillolja och det ankommer på tillsynsmyndigheterna att se till att bestämmelserna följs. Utskottet finner med anledning härav inte anledning att vidta några åtgärder och avstyrker motionen.

Utskottet får anledning att återkomma till frågan om bilbatterier i samband med behandlingen av proposition 1984/85:118 om kemikaliekontroll.

Tungmetaller i avloppsslam

I motion 2053 av Lars Werner m. fl. (vpk) begärs (yrkande 10) ett program för sänkning av tungmetallhalterna i avloppsreningsverkens slam så att allt sådant slam blir tjänligt för jordbruksändamål. Motionärerna framhåller att det inte är någon bra lösning att hälften av slammet kommer på tippen när det kunde användas som jordförbättringsmedel. De insatser som behövs nu är mindre av typen ny reningsutrustning och mera av förbättring av tillverkningsprocesser.

I motion 2592 ställer Bertil Fiskesjö (c) krav på att gränsvärden för tungmetaller i rötslam skall utarbetas. Han anser nu gällande värden föråldrade. Hittills använda mätmetoder har inte tagit hänsyn till markens sammansättning och nederbördens surhetsgrad.

Utskottet vill för sin del anföra följande.

Utskottet behandlade frågan senast hösten 1984 (JoU 1984/85:6) och

framhåll då dels kommunernas ansvar för avloppsfrågorna, dels att situationen när det gäller avskiljning av tungmetallerna hade förbättrats. Utskottet hänvisade också till att naturvårdsverket följde frågan och avsåg att se över gällande råd och anvisningar.

Enligt vad som kommit utskottet till del har naturvårdsverket tagit fram ett åtgärdsprogram för att åstadkomma en sänkning av tungmetallhalterna i avloppsslammet. Detta innehåller bl. a. alternativa åtgärder för att begränsa kadmiumspridning, en översyn av gränsvärden för tungmetaller, överläggningar med tillverkarna av fällningskemikalier om möjligheterna att sänka tungmetallhalten och förbättring av varudeklarationen på fällningskemikalier. Verket räknar med att nya råd och anvisningar skall vara färdiga till sommaren. Resultatet av naturvårdsverkets program bör enligt utskottet avvaktas innan ytterligare åtgärder vidtas. Motionerna avstyrks.

Inventering av soptippar

I motion 2032 begär Maj-Lis Landberg m. fl. (s) att en riksomfattande inventering av nedlagda soptippar skall genomföras. Enligt vad utskottet inhämtat pågår en sådan inventering som motionärerna begär för närvarande ute i kommunerna. Materialet kommer att sammanställas och utvärderas av länsstyrelserna och naturvårdsverket. Detta arbete beräknas vara slutfört under innevarande år.

Motionens syfte synes härigenom tillgodosett. Yrkandet avstyrks.

Sopmajor i skärgården

Jan-Eric Virgin (m) pekar i motion 1092 på att de statliga bidragen till kommunerna för sopmajor i skärgården har upphört och därmed också möjligheten att få driftbidrag från landstingen. Detta kan enligt motionären leda till att kommunernas vilja att vidmakthålla det nuvarande effektiva renhållningssystemet undergrävs. Med hänvisning till detta och den omfattande båtturen i skärgården och dess stora betydelse för friluftslivet och sysselsättningen kräver motionären åtgärder i syfte att stödja kommunernas renhållning i skärgården.

Utskottet inser att båtturen förorsakar skärgårdskommunerna utgifter för sophantering. Å andra sidan innebär turismen också inkomster för skärgården. Utskottet erinrar om att det åligger kommunerna att ansvara för renhållningen och finner därför inte anledning att föreslå riksdagen någon åtgärd. Motionen avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *ny avfallsstrategi*
att riksdagen lämnar utan ytterligare åtgärd
  - a) motion 1984/85:1393 yrkandena 1 och 2,
  - b) motion 1984/85:2034 yrkande 1,
  - c) motion 1984/85:2053 yrkandena 1 och 2,
  - d) motion 1984/85:2591 yrkande 5,
2. beträffande *dryckesemballage*
att riksdagen lämnar utan ytterligare åtgärd
  - a) motion 1984/85:2053 yrkande 8,
  - b) motion 1984/85:2620,
3. beträffande *pappersavfall*
att riksdagen lämnar motion 1984/85:2053 yrkande 6 utan ytterligare åtgärd,
4. beträffande *bilskrotninglagen*
att riksdagen avslår
  - a) motion 1984/85:2583,
  - b) motion 1984/85:2591 yrkande 4,
5. beträffande *översyn av renhållningslagen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2576,
6. beträffande *rökgaser vid sopförbränningsanläggningar*
att riksdagen lämnar utan ytterligare åtgärd
  - a) motion 1984/85:883,
  - b) motion 1984/85:2026 yrkandena 1, 2 och 3,
  - c) motion 1984/85:2053 yrkandena 3, 4 och 5,
7. beträffande *PCB-avfall*
att riksdagen avslår
  - a) motion 1984/85:2013,
  - b) motion 1984/85:2591 yrkande 1,
8. beträffande *SAKAB:s verksamhet*
att riksdagen lämnar utan ytterligare åtgärd
  - a) motion 1984/85:1408,
  - b) motion 1984/85:1411,
  - c) motion 1984/85:2053 yrkande 9,
  - d) motion 1984/85:2591 yrkande 6,
9. beträffande *spillolja*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2591 yrkande 3 i motsvarande del,
10. beträffande *tungmetaller i avloppsslam*
att riksdagen avslår
  - a) motion 1984/85:2053 yrkande 10,
  - b) motion 1984/85:2592,

11. beträffande *inventering av soptippar*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2032,
12. beträffande *sopmajor i skärgården*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1092.

Stockholm den 23 april 1985

På jordbruksutskottets vägnar
HANS WACHTMEISTER

Närvarande: Arne Andersson i Ljung (m), Grethe Lundblad (s), Ove Karlsson (s), Hans Wachtmeister (m), Gunnar Olsson (s), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Margareta Winberg (s), Jens Eriksson (m), Åke Selberg (s), Bengt Kronblad (s), Lennart Brunander (c), Lars Ernestam (fp) och Paul Lestander (vpk).

Reservationer

1. Ny avfallsstrategi (mom. 1 a, b, c och d)

Kerstin Andersson (c), Lennart Brunander (c), Paul Lestander (vpk) och Lars Ernestam (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Vad utskottet anfört" och slutar med "några ytterligare åtgärder" bort ha följande lydelse:

Utskottet har, som nämnts inledningsvis, vid flera tillfällen under de gångna åren framhållit giltigheten av 1975 års beslut om återvinning och återanvändning, och att detta måste komma till praktisk tillämpning. Utskottet vill särskilt framhålla vad som i detta beslut anfördes om producentens ansvar:

"Ansvar för att det avfall som uppkommer vid produktionen kan tas om hand på ett ur miljö- och resurssynpunkt riktigt sätt måste i första hand åvila producenten. Innan produktionen av en vara påbörjas bör det vara känt hur det avfall som är en följd av själva produktionsprocessen skall behandlas, liksom hur den färdiga varan skall omhändertas sedan den använts."

Det är också angeläget att internationellt verka för samma hänsynstagande.

En förutsättning för en rationell, ekonomisk och miljövänlig avfallshantering är vidare att soporna sorteras vid källan. Behovet av att elda sopor blir därmed också mindre vilket i sin tur minskar miljöriskerna.

Utskottet instämmer med motionärerna om att forskning och teknikutveckling gått snabbt och att regelsystem och riktlinjer för avfallshanteringen delvis är föråldrade och inte tillräckliga som styrmedel.

Utskottet anser att en utredning bör tillsättas med uppgift att utreda frågan om en bättre lagstiftning på återvinningsområdet. Det bör vidare klarläggas vilka åtgärder som behöver vidtas för att ett källsorteringssystem skall komma till stånd. Utredningen bör även uppmärksamma dioxinproblemet. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1393, yrkandena 1 och 2, 2034 yrkande 1, 2053 yrkandena 1 och 2 samt 2591 yrkande 5.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *ny avfallsstrategi*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av

- a) motion 1984/85:1393 yrkandena 1 och 2,
- b) motion 1984/85:2034 yrkande 1,
- c) motion 1984/85:2053 yrkandena 1 och 2,
- d) motion 1984/85:2591 yrkande 5.

2. Pappersavfall (mom. 3)

Paul Lestander (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom motionärerna att prisbildningen inom området är den största anledningen till att returpapperet som fiberråvara kommit i fara. Därför måste sådana åtgärder vidtas att den kartellbildning som finns mellan returpapperföretagen hävs. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *pappersavfall*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:2035 yrkande 6.

3. Bilskrotningslagen (mom. 4 b)

Kerstin Andersson (c), Lennart Brunander (c) och Lars Ernestam (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "I samband med" och slutar med "därför motionerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet får för sin del framhålla följande. Frågan om ändrade regler för bilskrotning – bl. a. höjda premier – är, som framgår av redogörelsen, föremål för överväganden i olika instanser. Utskottet finner det lämpligt att avvakta dessa och avstyrker därför motion 2583.

Däremot synes frågan om att utvidga bilskrotningslagens tillämpningsom-

råde till att omfatta även hushållsmaskiner inte vara föremål för någon behandling i regeringskansliet. Som framhålls i motion 2591 bör detta problem aktualiseras och åtgärder vidtas. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 4).

dels utskottets hemställan under 4 b) bort ha följande lydelse:

4. beträffande *bilskrotninglagen*

b) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:2591 yrkande 4.

4. Rökgaser vid sopförbränningsanläggningar (mom. 6 b och c)

Kerstin Andersson (c), Lennart Brunander (c), Paul Lestander (vpk) och Lars Ernestam (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet ser" och slutar med "ytterligare åtgärder" bort ha följande lydelse:

Utskottet ser liksom motionärerna med mycket stort allvar på dioxinriskerna. Det är synnerligen angeläget att alla åtgärder vidtas för att komma till rätta med de problem som är förknippade med avfallsförbränning.

Enligt utskottets mening bör ökade resurser anslås till forskning angående dioxiners uppkomst och verkan samt åtgärder vidtas för att stimulera teknisk utveckling inom rökgasreningområdet.

Dioxinutsläppen från samtliga sophanteringsanläggningar bör snarast kartläggas och betryggande gränsvärden sättas upp som fortlöpande kontrolleras. I avvaktan på forsknings- och kartläggningsresultaten bör inga nya sopförbränningsanläggningar få byggas.

Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 2026 yrkandena 1, 2 och 3 samt 2053 yrkandena 3, 4 och 5.

dels utskottets hemställan under 6 b) och c) bort ha följande lydelse:

6. beträffande *rökgaser vid sopförbränningsanläggningar*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av

b) motion 1984/85:2026 yrkandena 1, 2 och 3,

c) motion 1984/85:2053, yrkandena 3, 4 och 5.

5. PCB-avfall (mom. 7)

Lars Ernestam (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "Motionerna avstyrks", bort ha följande lydelse:

Som motionärerna framhåller är PCB en så allvarlig miljörisk att alla

tänkbara åtgärder måste vidtas för att avveckla bruket av PCB. Det är därför angeläget att en arbetsgrupp snarast tillsätts med uppdrag att utreda möjligheterna att använda alternativa processer för destruktion av PCB. Arbetsgruppen skall vidare kartlägga de administrativa och ekonomiska förutsättningarna för en skyndsam avveckling av den PCB-utrustning som finns i landet. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet sålunda uttalat med anledning av motionerna 2013 och 2591 yrkande 1.

dels utskottets hemställan under 7 a) och b) bort ha följande lydelse:

7. beträffande *PCB-avfall*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av

a) motion 1984/85:2013,

b) motion 1984/85:2591 yrkande 1,

6. SAKAB:s verksamhet (mom. 8 d)

Lars Ernestam (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Med anledning av" och slutar med "ändamålsenligt sätt" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som anförs i motion 2591 yrkande 6 angående SAKAB:s organisation och verksamhetsinriktning. Enligt utskottet skall företaget koncentrera sina uppgifter till destruktion och lagring av miljöfarligt avfall och inte konkurrera på insamlings- och transportsidan.

Vidare att den del av yttrandet på s. 14 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "motionsyrkandena i fråga" bort ha följande lydelse:

Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 2591 yrkande 6. Utskottet finner, med hänvisning till vad som i övrigt anförs ovan, inte anledning att föreslå riksdagen några åtgärder och avstyrker därför övriga motioner angående SAKAB.

dels utskottets hemställan under 8 d) bort ha följande lydelse:

8. beträffande *SAKAB:s verksamhet*

d) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:2591 yrkande 6,

7. Tungmetaller i avloppsslam (mom. 10 a)

Paul Lestander (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har erfarit att situationen förbättrats när det gäller tungmetallhalterna i avloppsreningsverkens slam. Utskottet har vidare uppmärksam-

mat det åtgärdsprogram som naturvårdsverket tagit fram för att åstadkomma en ytterligare sänkning av tungmetallhalten men anser att programmet bort omfatta sådana åtgärder att *allt* avloppsslam kan användas för jordbruksändamål. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 2053 såvitt nu är i fråga (yrkande 10). Härigenom tillgodoses även delvis motion 2592.

dels utskottets hemställan under 10 a) bort ha följande lydelse:

10. beträffande *tungmetaller i avloppsslam*

a) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:2053 yrkande 10,

Särskilda yttranden

1. Dryckesemballage (mom. 2 a)

Paul Lestander (vpk) anför med anledning av motion 2053 yrkande 8:

Sedan riksdagens tillkännagivande våren 1983 om återinförandet av ett återglassystem har frågan inte förts framåt genom något regeringsförslag. Någon återglasverksamhet har i praktiken inte heller kommit i gång. Vpk anser att tillräcklig tid förflutit från den tidpunkt vid vilken riksdagsbeslutet togs och att frågan om återglashantering inte bör skjutas på framtiden.

Med hänsyn till att det hävdas att förhandlingar om ett återglassystem nu pågår nöjer vi oss med ett särskilt yttrande.

2. Spillolja (mom. 9)

Lars Ernestam (fp) anför med anledning av motion 2591 yrkande 3:

Utskottet hänvisar till att eldning med oren spillolja ej överensstämmer med gällande lagstiftning. Trots detta förekommer eldning med sådan olja, och jag finner det angeläget att berörda myndigheter med kraft påtalar förhållandet.

3. Sopmajor i skärgården (mom. 12)

Jens Eriksson (m) anför med anledning av motion 1092:

Utskottet är enigt med motionären att båtturen förorsakar skärgårdskommunerna utgifter för sophantering.

Man framhåller å andra sidan att turismen innebär inkomster för skärgården varför motionen avstyrks. När det gäller inkomsterna för skärgården och kommunerna av båttrafiken kan detta ifrågasättas. Kommunerna som äger hamnarna har som regel inte rätt att ta ut hamnavgifter utan endast rätt att ta betalt för den service man ger, dvs. tillhandahållande av vatten, toaletter, sopkärl och liknande.

En stor del av båtturnisterna utnyttjar kommunernas service men övernattar ute i skärgårdens naturhamnar varför endast en liten del betalar för sig. Kommunerna får därför inte täckning för sina kostnader, och såvitt man kan bedöma finns för närvarande ingen möjlighet att hålla sig ekonomiskt skadeslös för båttrafiken under sommaren.

Kommunerna är ålagda att ansvara för renhållningen, men med detta åliggande följer stora kostnader, då det enligt uppgift finns ca 1 miljon fritidsbåtar.

Då alla har rätt och av naturliga skäl skall ges möjlighet att vistas i skärgården – detta gäller såväl svenskar som utlänningar – borde det också vara rimligt att svenska folket och de som utnyttjar servicen svarar för kostnaderna och inte lastar över dem på skärgårdskommunerna.